

COMPRAR, VENDRE I PAGAR AL REI: ELS IMPOSTOS INDIRECTES AL REGNE DE MALLORCA, S. XIV-XV, DE PAU CATEURA (ED.)¹

Aquest llibre recull les intervencions que es van fer en el congrés que amb el mateix títol, «Comprar, vendre i pagar al rei», es va celebrar a Palma de Mallorca al mes d'octubre de l'any 2005 i en el qual s'analitzaven els impostos indirectes del Regne de Mallorca des d'una perspectiva tant històrica com jurídica, i el desenvolupament de les finances públiques en els darrers segles de l'edat mitjana.

Després de la introducció del mateix coordinador del Congrés, Pau Cateura, es publiquen les aportacions presentades per diferents professors que hi participaren, amb la qual cosa es posen a l'abast dels assistents i del públic en general.

El primer treball, del mateix Pau Cateura, «Consum i impostos en el Regne de Mallorca (segle XIV)», exposa que els principals productes de consum (pa, vi, carn i peix) se sotmeteren a la fiscalitat municipal especialment a partir del 1310.

Una altra intervenció fou la de Lluís Tudela, titulada «L'origen de l'impost d'entrades i eixides de navilis a Ciutat de Mallorca». Tudela comenta la introducció d'aquest tribut arran de la guerra amb Gènova des del 1330, per tal de finançar el conflicte bèl·lic. Aquest impost gravava el trànsit, la càrrega i la descàrrega de naus.

Guillem Morro estudia en el seu treball «Fiscalitat i deute públic en el Regne de Mallorca (1385-1405)» el fracàs de les polítiques d'amortització del deute públic i de reconversió del deute exterior en deute interior (sobretot per la manca d'una fiscalització pressupostària eficaç).

Josep F. López explica en el seu treball «Fiscalitat i producció agrària: la percepció del delme a Mallorca» la fiscalitat que s'establí per mitjà del delme, com es fixaven els productes afectats i la manera en què es fixà la seva distribució entre el rei i l'Església (els seus beneficiaris).

Jorge Maíz, amb el text «La fiscalidad indirecta en el seno de la comunidad judía del Reino de Mallorca (siglos XIII-XIV)», tracta de la fiscalitat que s'aplicava a aquesta minoria confessional, sobretot per la monarquia (*trabut*, contribucions extraordinàries i el monedatge) en el marc d'unes relacions directes amb l'aljama.

El treball de Ricardo J. Navarro, «El contrato de arrendamiento de las impositaciones en el Reino de Mallorca (siglo XIV): aspectos jurídicos. Los procedi-

1. Mallorca, El Tall, 2006, col·l. «El Tall del Temps Maior», núm. 13, 239 p.

mientos de gestión y recaudación», fa referència al procés d'adaptació del sistema fiscal mallorquí al mercat i, com ell manifesta, a la modernitat del seu règim tributari.

Carmen Fernández, amb «Alguns aspectes jurídics del contracte sant», comenta aquesta peculiar institució. Aquest contracte consistia en la cessió del dret sobre la recaptació tributària als creditors, amb la qual cosa s'assignaven les imposicions indirectes del Regne al pagament de les pensions (censals) corresponents.

Ricard Urgell, amb el seu treball «Dinàmica de l'administració fiscal de la Universitat de la Ciutat i Regne de Mallorca (1405-1431)», estudia la fiscalitat indirecta de Ciutat entre els anys 1405 i 1431, període clau de la història de la hisenda municipal.

La intervenció d'Antoni Mayol, «La fiscalitat indirecta en la part forana de Mallorca: Alcúdia, Muro i Pollença en la baixa edat mitjana (1350-1450)», fa referència, com indica el seu títol, a les tres localitats esmentades, amb un règim jurisdiccional i una estructura econòmica diversos.

Jordi Morelló, amb la seva intervenció «El mercat de les imposicions a Eivissa: els arrendaments», estableix la primera sistematització del règim fiscal municipal d'Eivissa als segles XV i XVI i analitza els sistemes de gestió fiscal del municipi per mitjà de l'arrendament de les imposicions i el recurs a l'*eixauc* (descompte de certa quantitat a compte de la prima que es donava a tothom que hagués participat en la subhasta).

Antoni Ferrer presenta el seu treball «El mercat de les imposicions a Eivissa: els arrendataris» i se centra en la dimensió social dels arrendataris d'impostos indirectes en l'Eivissa dels segles XV i XVI.

Aquesta edició constitueix una aportació de primer ordre al coneixement històric institucional del Regne de Mallorca, bé que centrat en aquest àmbit de les finances públiques. I, evidentment, cal esperar que, com afirma el mateix Pau Cateura, serveixi de «punt de partida per a noves iniciatives d'investigació» que s'han de desenvolupar en un futur pròxim.

Josep Serrano Daura
Universitat Internacional de Catalunya